

ByLab om Dokken

GRAND BERGEN, NEDRE OLE BULLSPASS NO1
09.DESEMBER 2019

Bergen kommune | laboratorium for byutvikling | 2019

ByLab
BERGEN

BERGEN
KOMMUNE

Innhold

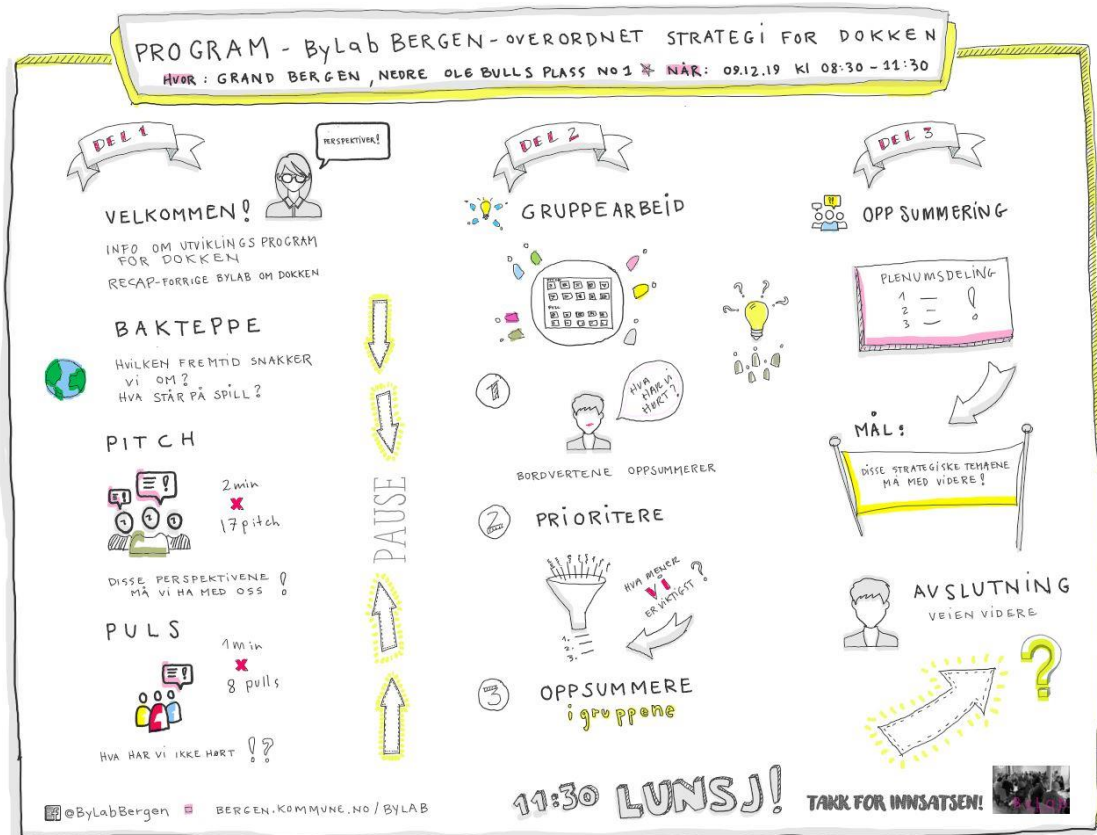
Hva er ByLab Bergen?	3
ByLab om Overordnet strategi for Dokken	4
Hvorfor overordnet strategi?	5
LYNTALER / PITCH - tema og talere	5
INVITASJON TIL ByLab Dokken - Oppstart overordnet strategi	6
DELTAKERE	7
PRESENTASJONER	8
DEL 2 – GRUPPEARBEID	9
Oppgavene oppsummert	14

Hva er ByLab Bergen?

ByLab er Bergen kommunes laboratorium for byutvikling og skal være en nøytral arena for dialog, samarbeid og samskaping knyttet til byutviklingen i Bergen. Bergen kommune har tatt i bruk konseptet som en pilot for å teste ut litt andre prosesser og metoder. Målet er økt engasjement og eierskap til prosessene i by- og stedsutviklingen.

ByLab om Overordnet strategi for Dokken

09. desember gjennomførte vi den andre ByLaben om Dokken med over 130 deltakere. Tema for ByLaben var arbeidet med overordnet strategi. Byråden delte innledningsvis noen tanker om utviklingsarbeidet på Dokken og hvilket utfordringsbilde verden står i. Dette er en viktig kontekst for det videre arbeidet med overordnet strategi og når vi skal planlegge og realisere en ny bydel i Bergen sentrum. 21 deltakere sine perspektiver og tanker om tema som menneskerettighetsbyen, boligpolitikk, livet på og under vann, verdier i fremtidige urbane markeder, regional utvikling, havbyens betydning for Bergen, mm. Deretter jobbet deltakerne med oppgaver i grupper.

Dette var spørsmålene de forsøkte å finne svar på i felleskap:

- 1. HVA ER DET VIKTIGSTE Å TA MED VIDERE I ARBEIDET?**
 - hva skal vi gå i dybden på og hva bør være tema for kommende ByLab'er i arbeidet med overordnet strategi for Dokken?
- 2. HVA ER SUKSESSKRITERIENE FOR AT DOKKEN SKAL BLI DEN BYDELEN VI ØNSKER?**
 - eller for at Dokken skal bli verdens mest bærekraftige bydel?
- 3. HVA ØNSKER VI AT KOMMENDE PARALLELLOPPDRAG SKAL GI OSS SVAR PÅ?**
 - Og hva ønsker vi ikke svar på?

Viktige spørsmål å ha med seg i det videre arbeidet med Dokken:

- Hvordan sikrer vi byliv og attraktivitet når vi utvikler en helt ny bydel?
- Hvordan skal vi kollektivt tenke ambisiøst sammen?
- Hvordan legger vi til rette for verdiskaping?
- Hvordan blir vi raskt kloke sammen – kommunen sammen med aktørene i byen og regionen?

Hvorfor overordnet strategi?

Vi tenker at om kommunen sammen med aktørene i byen skal lykkes med å skape en bærekraftig, aktiv og attraktiv ny bydel trenger vi en felles forståelse og aksept for hvordan vi skal jobbe og hva som er ønskelige leveranser. Vi vurderer at dette er en premiss for samarbeidet og for måloppnåelsen.

Skal vi i felleskap skape en fremtidsrettet ny bydel må vi vite:

- hva målbildet er og hva dette innebærer
- hvordan vi skal jobbe for å nå målene og
- hvordan vi skal etterprøve og sikre at vi leverer på de målene vi har satt oss når bydelen vokser til og tas i bruk

I oppstarten av arbeidet har vi latt oss inspirere av Stockholm som har utarbeidet et politisk styringsverktøy for transformasjon og utvikling av sine havneområder: [Sustainable Urban Development Programme, Stockholm Royal Seaport](#).

LYNTALER / PITCH - tema og talere

RONYA R SOLBERG OG SYNNØVE S BEITNES – KLIMAARBEIDET I RETROSPEKT
JAKOB GRINDE – BYSAMFUNN, KOMPLEKSITET OG DET GRØNNE SKIFTET
THERESE SJURSEN – FJORDEN FOLKENS!
THALE BJØRNERHEIM – HEILHET OG MANGFOLD
STEINAR KRISTOFFERSEN – SENTRUM OG DRØMMEBYEN
BÅRD SANDAL – REGIONALE UTVIKLINGSPERSPEKTIVER
GEIR LASSE TARANGER – HAVBYEN FOR BERGEN
JOSTEIN H KOBELTVEDT – MENNESKERETTIGHETSBYEN
KRISTIN KJÆRÅS – BOLIGPOLITIKK
TOR INSTANES – LANGSIKTIG OMRÅDEUTVIKLING
EINAR K HOLTE – VERDISKAPING I FREMTIDIGE URBANE MARKED
AGNES TVINNEREIM – HVA ER VIKTIG FOR MENNESKET?
NILS T SKOGLAND – REELL BÆREKRAFT?
FREDRIK BARTH – GJENBRUK OG OPPSIRKULERING
HELENE FRIHAMMER – MOBILITET OG FLYT I FREMTIDSBYEN
BROOKE WILKERSEN – LIVET PÅ LAND
ÅSA HAALAND – LIVET UNDER VANN

INVITASJON TIL ByLab Dokken - Oppstart overordnet strategi

9. des., 08:30 - 11:30 - Grand selskapslokaler - Nedre Ole Bulls plass 1, 5012 Bergen

Fra hoopla.no

Velkommen til ny ByLab om Dokken!

Før sommeren vedtok Bystyret oppstart av arbeidet med å transformere godshavnen på Dokken til en ny bydel. Som en oppfølging av dette har vi nå satt i gang arbeidet med en overordnet strategi for utviklingsarbeidet. I denne ByLaben skal vi derfor dykke inn i overordnede spørsmål og drøfte hvilke strategiske tema og satsinger som bør være førende når vi skal utvikle en ny bydel i Bergen. ByLaben har som mål å gi oss innspill på det strategiske nivået - hva er viktig å prioritere på Dokken i lokalt, regional, nasjonalt og globalt perspektiv?

Alle detaljer er ikke klare, men vi vet det vil bli intenst. Vi håper du vil investere tid med oss denne formiddagen! Etter arbeidsøkten serverer vi lunsj (fra 11.30) - bli gjerne igjen for kaffe og en matbit og slå av en prat.

Med vennlig hilsen ByLab Bergen

DELTAKERE

I alt var det 126 påmeldte til ByLab om overordnet strategi for Dokken. I tillegg var det vel 20 deltakere fra kommunen som ikke hadde meldt seg på via påmeldingsløsningen. Vi antar at det var over 140 fremmøtte fra oppstart av arrangementet og selv om det var noe frafall til gruppeoppgavene så var det fremdeles over 100 deltakere som gjennomførte gruppearbeidet og fikk med seg oppsummeringen av arbeidet.

På ByLab 09.12.2019 var det flere representanter fra eiendomsbransjen, arkitektur-, plan- og byutviklingskontorer, Bergen kommune, universiteter og høyskoler, Bergen næringsråd, velforeninger og beboerforeninger og andre aktører med interesse for Byutvikling i Bergen.

PRESENTASJONER

Velkommen: ([sett inn lenke til presentasjon på nett](#))

- informasjon om Utviklingsprogram for Dokken
- forventninger til dagen

Byråden setter bakteppe: ([sett inn lenke til presentasjon på nett](#))

Pitcher: ([sett inn lenke til presentasjon på nett](#))

Figur 1 - Byråd for klima, miljø og byutvikling Thor Håkon Bakke (MDG) presenterer Byrådets tanker om utviklingsarbeidet på Dokken og presenterer noen utfordringer for å gi kontekst til ByLab'en som skal handle om overordnet strategi for Dokken.

DEL 2 – GRUPPEARBEID

På denne ByLab'en hadde vi hjelp av grafiske referenter og benyttet maler for dokumentasjon av gruppearbeidet. Vi har derfor ikke oppsummert arbeidet med så mye tekst men lar bildene av malene i hovedsak snakke for seg selv.

Det var 9 grafiske referenter som hadde stilt opp for å dokumentere arbeidet til gruppene, men siden det var så mange deltakere var det 10 grupper.

De grafiske referentene hadde som første oppgave å forsøke å fange all informasjon fra pitcher og pulser fra del 1. som vises til venstre på malene (med unntak av den ellevte gruppen som ikke hadde referent). Oppgavene og gruppens besvarelser vises til høyre på malene.

ByLab'en er videodokumentert og kan sees i sin helhet på sidene til ByLab når det er ferdig redigert og publisert: bergen.kommune.no/bylab

BYLAB DOKKEN 09.12.19
OVERORDNET STRATEGI

PERSPEKTIV DELING
PITCH // LYNTALER

KVALIFISERING

PULS // RESPONNS

HVA HØRTE VI?

OPPG 2 HVA ER DET VIKTIGSTE Å TA MED VIDERE I ARBEIDET MED OVERORDNET STRATEGI? (OM SKAL VI GÅ I DOKKEN PÅ? TEMÅ FOR KOMMUNDE BYLABER?)
 OPPSUMMERER 2
 ALLEK ALLEK VIKTIGST?

Mangfold
 privat / off. samarbeid Kapital/engasjement
 Varianasjon av aktører eie/leie
 Sentrum - nivå - konge sammen
 Grosse langvar - kommunen må styre
 Lære av andre
 Fellesområder - resirkulere
 Klima-konayn

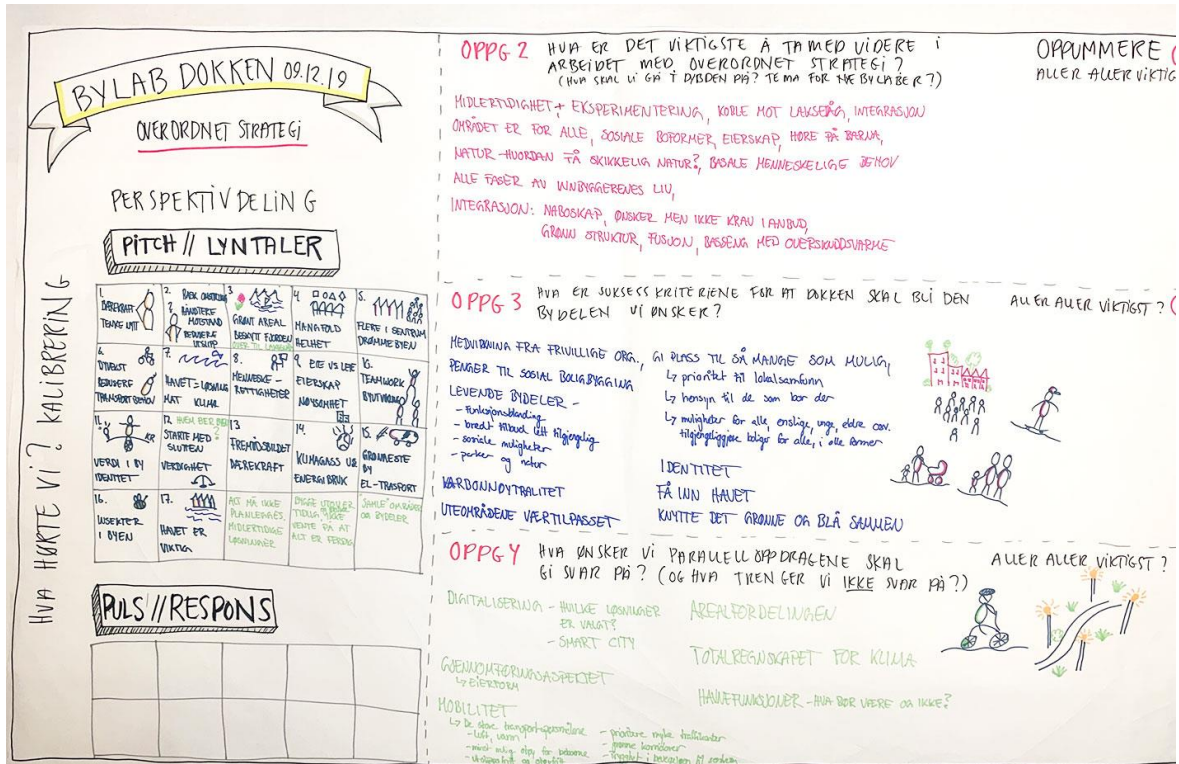
OPPG 3 HVA ER SUKSESS KRITERIENE FOR AT DOKKEN SKAL BLI DEN BYDELEN VI ØNSKER?
 OPPSUMMERER 3
 ALLEK ALLEK VIKTIGST?

Åpen og transparent prosess - nøytralt verdibilde for samarbeid mellom private
 Samarbeid off./privat - imøtregende, markad
 Tydelige rammer - visjon - verdier - tilnærning - Prosess
 H2 komme i gang - i praksis. Løse aktivitet, ta i bruk arealet
 Tidsperspektiv > 20 år - Befolningssvekst
 Tiltakene betone / aktivitet / arbeidsplasser - hovedkontor
 Funksjonsanalyse => miljøutvikling
 Mål - barnefamilier - mangfold
 Kultur - idrett - læringsstøtte

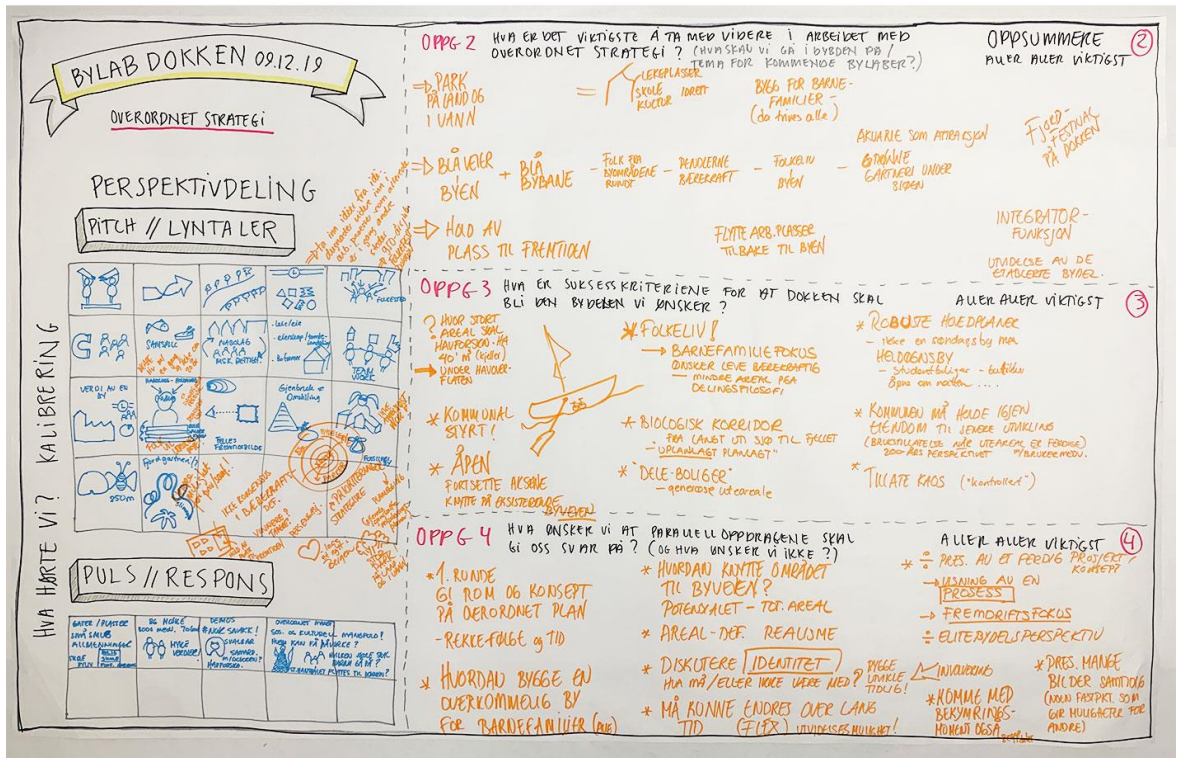
OPPG 4 HVA ØNSKER VI AT PÅR ALLE LL BPPDREGENE SKAL GI SVAR PÅ? (OG HVA TRENKER VI IKKE SVAR PÅ?)
 OPPSUMMERER 4
 ALLEK ALLEK VIKTIGST?

Stille å få med unge, nye stemmer
 Store ligner - knyttet sammen med byen
 Åpne byrom plasser (identitetsareal)
 Kaitant, parker, vannareal
 Fremtidig verdi for Bergen
 Mer bolig enn næring
 Aktiviseringsplan (Løse an aktivitet by) hele tidsløp
 Boligmarked for alle - mangfold - differensiert
 Kunst, utforming - skape for

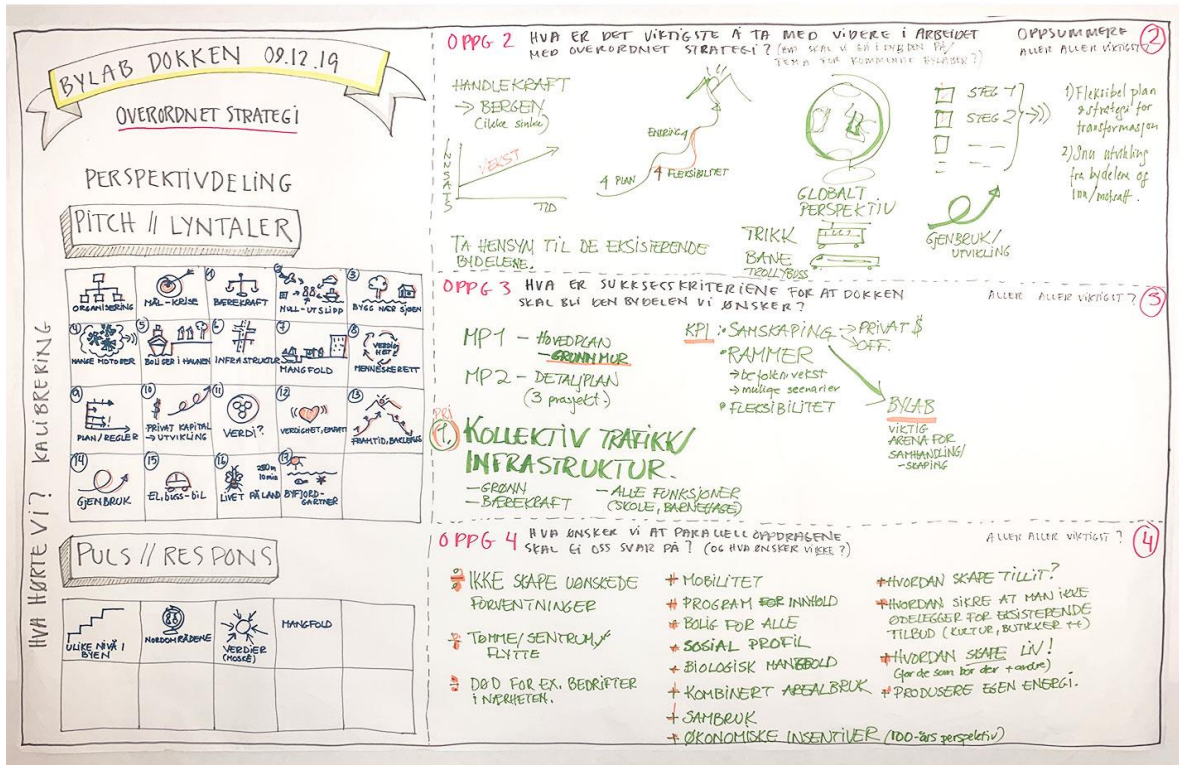
Figur 2 - Plansj 01

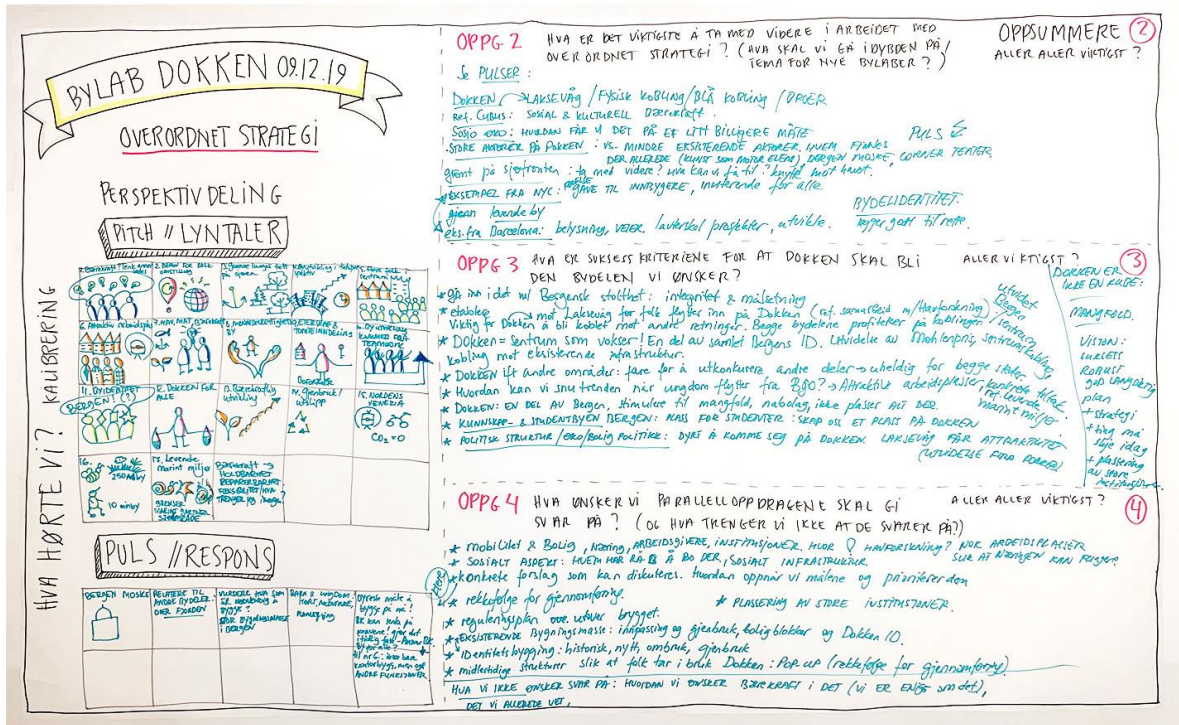
Figur 3 - Plansje 02

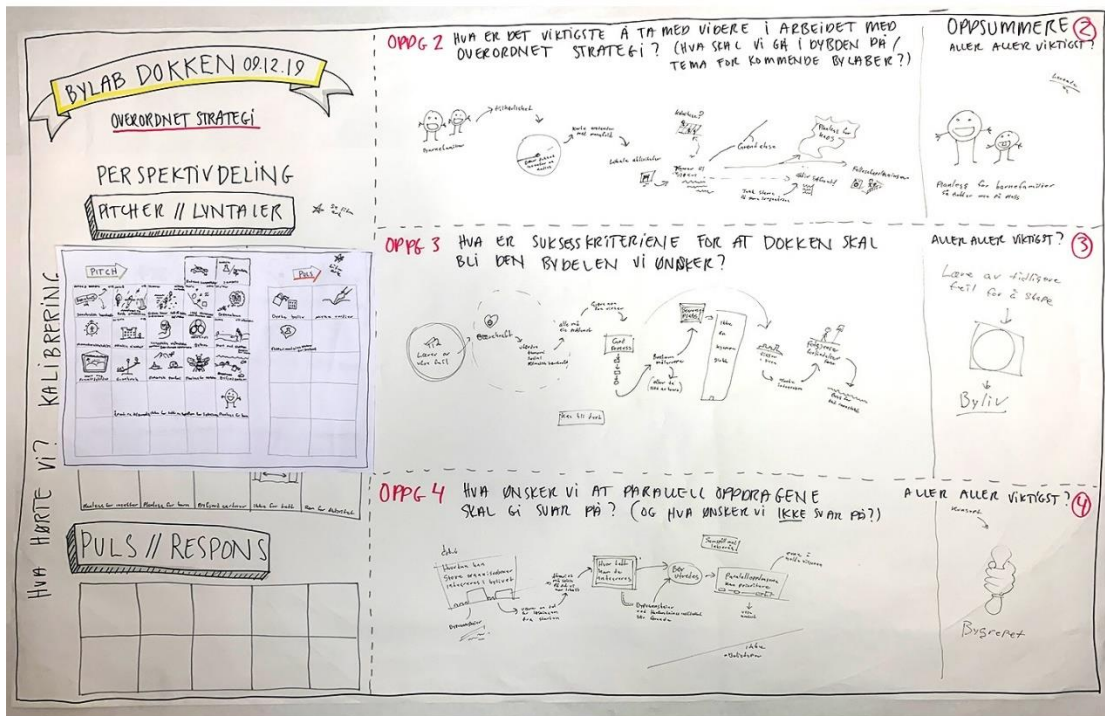
Figur 4 - Plansje 03

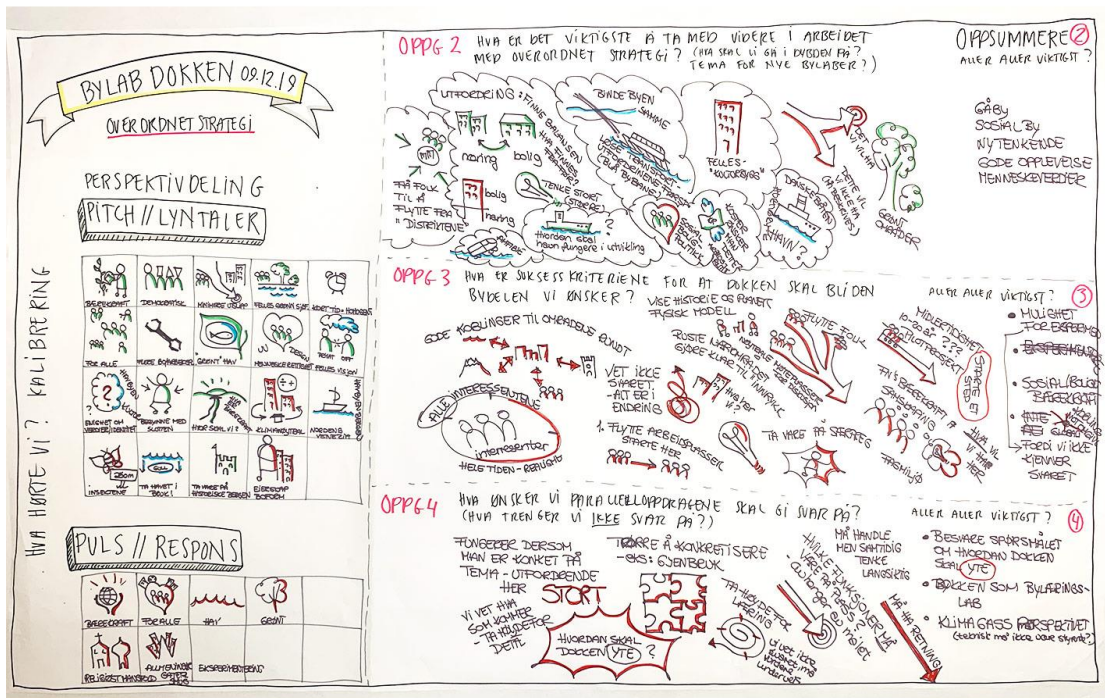
Figur 5 - Plansje 04

Figur 6 - Plansje 05

Figur 7 - Plansje 06

Figur 8 - Plansje 07

BYLAB DOKKEN 09.12.19
OVERORDNET STRATEGI

PERSPEKTIV DELING

PITCH // LYNTALER

REELL BÆREKRAFT	ROLIG	NARØER	HAVET	BYLIV
SOSIALE STRUKTUR	SPRÅK	IDENTITET	BYTILFØRLIG	KUNNSKAP
UNNØDVIS	KULTUR	MOBILITET	VERDI	SJENBRUK BÆREKRAFT
BYSTRUKTUR	BYFORM/ANLEGG	ANLEGG TILBUDSLETT	MANGFOLD	INKLUDERING

HVA HØRTE VI? KALIBRERING

PULS // RESPONNS

LOKAL
↕
GLOBAL

OPPG 2 HVA ER DET VIKTIGSTE Å TA MED VIDERE I ARBEIDET MED OVERORDNET STRATEGI? (HVA SKAL VI GÅ I DYBDEN PÅ / TEMA FOR KOMMUNENS BYLÅB?)

OPPSUMMERE (2) ALER ALER VIKTIGST?

REALISME - SJENBARFØRBARHET
TYDELIG MÅLBILDE - VISJON
BY KOBLING (TRANSPORT, MOBILITET, NÆRING etc)
MINST 17 av 17 BÆREKRAFTSMÅL
MINATURKOBLING
ANALYSE AV INTERESSEKONFLIKTER ⇒ NEUTRAL ARENA.
BYLIV

OPPG 3 HVA ER SUKSESSKRITERIENE FOR AT DOKKEN SKAL BLI DEN DEN BYDELEN VI ØNSKER? ALER ALER VIKTIGST? (3)

TA HENSYN TIL MANGFOLD
FLERFUNKJONSLT
SAMVILLI MELLAM STRUKTUR OG FLEKSIBILITET
NØK OFFITILG, AREAL
NULLUTSLIPP SJØ
NØK BOLIGER (KUNNSKAP GRUNNLAG) - LÆRE AV TIDL. BYUTVIKLING
- MEDVIRKING
UTVIKLING AV KOMMUNENS EIERROLLE
SKAPE EN IDENTITET

OPPG 4 HVA ØNSKER VI AT PARALLELL OPPDRAGENE SKAL GI OSS SVAR PÅ? (HVA ØNSKER VI IKKE?) ALER VIKTIGST? (4)

FREMSTODSBILDER
AREALDISPOSISJONER
FUNKSJONER - FORDELING
EIERSTRATEGI
ENERGIKONSEPT - TENKE HELHETLIG
GJENNØRINGSSTRATEGI

IKKE: - DETALJER FOR BOLIGLØSNINGER

Figur 9 - Plansje 08

BYLAB DOKKEN 09.12.19
OVERORDNET STRATEGI

PERSPEKTIV DELING

PITCH // LYNTALER

1. BYLIV BYFORM/ANLEGG	2. MOBILITET BYSTRUKTUR	3. KULTUR BYSTRUKTUR	4. NÆRING BYSTRUKTUR	5. BYLIV BYSTRUKTUR	6. BYLIV BYSTRUKTUR	7. BYLIV BYSTRUKTUR	8. BYLIV BYSTRUKTUR
9. BYLIV BYSTRUKTUR	10. BYLIV BYSTRUKTUR	11. BYLIV BYSTRUKTUR	12. BYLIV BYSTRUKTUR	13. BYLIV BYSTRUKTUR	14. BYLIV BYSTRUKTUR	15. BYLIV BYSTRUKTUR	16. BYLIV BYSTRUKTUR
17. BYLIV BYSTRUKTUR	18. BYLIV BYSTRUKTUR	19. BYLIV BYSTRUKTUR	20. BYLIV BYSTRUKTUR	21. BYLIV BYSTRUKTUR	22. BYLIV BYSTRUKTUR	23. BYLIV BYSTRUKTUR	24. BYLIV BYSTRUKTUR
25. BYLIV BYSTRUKTUR	26. BYLIV BYSTRUKTUR	27. BYLIV BYSTRUKTUR	28. BYLIV BYSTRUKTUR	29. BYLIV BYSTRUKTUR	30. BYLIV BYSTRUKTUR	31. BYLIV BYSTRUKTUR	32. BYLIV BYSTRUKTUR

HVA HØRTE VI? KALIBRERING

PULS // RESPONNS

OPPG 2 HVA ER DET VIKTIGSTE Å TA MED VIDERE I ARBEIDET MED OVERORDNET STRATEGI? (HVA SKAL VI GÅ I DYBDEN PÅ / TEMA FOR KOMMUNENS BYLÅB?)

OPPSUMMERE (2) ALER ALER VIKTIGST?

• BYLIV
• BÆREKRAFT
• GJENNØRINGSSTRATEGI
• FLEKSIBILITET
• KVALITET
• SÆRSKILT
• ATTENTIVITET
• BYLIV
• KVALITET
• KONVERSIT

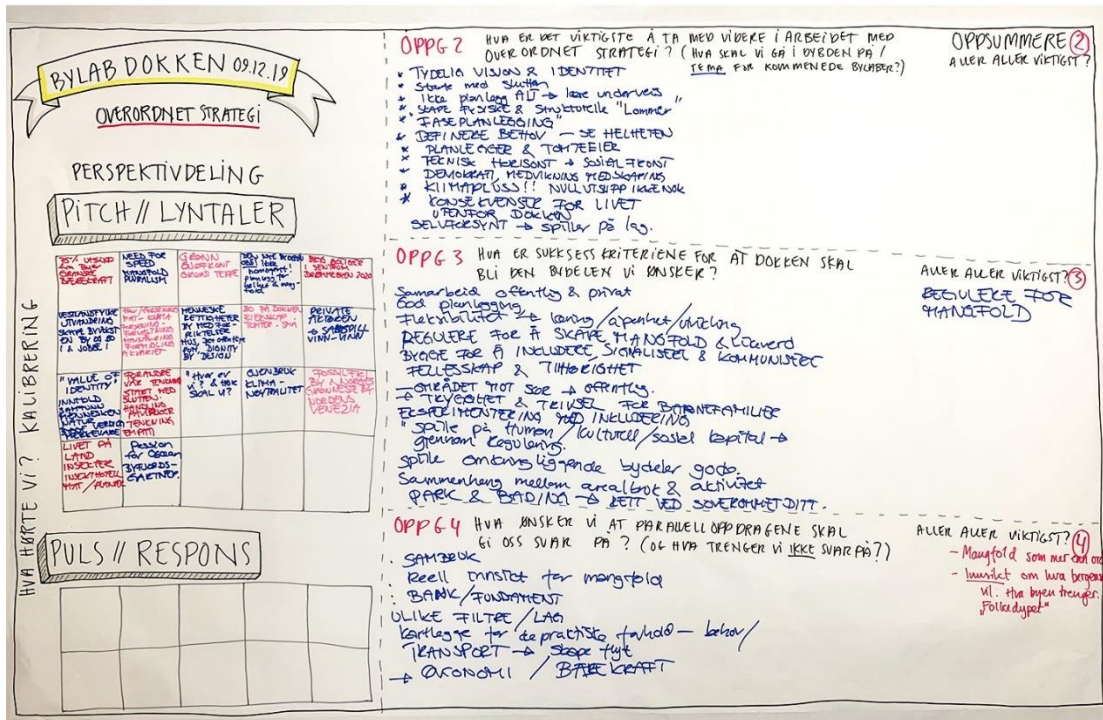
OPPG 3 HVA ER SUKSESSKRITERIENE FOR AT DOKKEN SKAL BLI DEN BYDELEN VI ØNSKER? ALER ALER VIKTIGST? (3)

• BYLIV
• BÆREKRAFT
• GJENNØRINGSSTRATEGI
• FLEKSIBILITET
• KVALITET
• SÆRSKILT
• ATTENTIVITET
• BYLIV
• KVALITET
• KONVERSIT

OPPG 4 HVA ØNSKER VI AT PARALLELL OPPDRAGENE SKAL GI OSS SVAR PÅ? (HVA ØNSKER VI IKKE MØTE SVAR PÅ?) ALER ALER VIKTIGST? (4)

• BYLIV
• BÆREKRAFT
• GJENNØRINGSSTRATEGI
• FLEKSIBILITET
• KVALITET
• SÆRSKILT
• ATTENTIVITET
• BYLIV
• KVALITET
• KONVERSIT

Figur 10 - Plansje 09

Figur 11 - Plansje 10

Oppgavene oppsummert

Innholdet i plansjene er forsøkt gjengitt i format som ordsky i forsøk på å gi et mer samlet og oversiktlig inntrykk av hvilke innspill gruppene har gitt oss. Gruppene har svart ganske ulikt og kanskje ikke så tydelig utfra oppgavene som ble gitt til arbeidet. Illustrasjonene / ordskyene viser et større mangfold i svarene enn det vi forventet på forhånd.

Oppgave 2: Hva er det viktigste å ta med videre i arbeidet med overordnet strategi? Hva skal vi gå i dybden på? Tema for kommende ByLab'er?

Kommentar: Et åpenbart tema for oppfølging er tydelig visjon. Kvalitet og gjenbruk er også tema som flere av gruppene har vært innom. Utover dette er det ingen flere tema som åpenbart bør være gjenstand for nye ByLab'er utfra det man kan tolke fra gjengivelsen av referatene. Det betyr ikke at det ikke er mange interessante tema som blir med på listen. Kanskje om en bruker litt tid på å sortere ordene i tematiske grupper kan det være mulig å finne flere tema som kan / bør være gjenstand for en eller form for workshop. Dette vil vi følge opp i det videre arbeide med Overordnet strategi for Dokken.

Oppgave 3: Hva er suksesskriteriene for at Dokken skal bli den bydelen vi ønsker?

Kommentar: Mangfold, attraktivitet, befolkningsvekst, identitet, bærekraft, fleksibilitet, Dokken som del av byen og samskaping er det som kommer tydeligst frem når gruppene har drøftet suksesskriteriene for Dokken.

Oppgave 4: Hva ønsker vi at kommende parallelloppdrag skal gi oss svar på?

Kommentar: På oppgaven om hva kommende parallelloppdrag bør gi svar på er det mobilitet, arealdisponering og sambruk som kommer tydeligst frem av referatene fra gruppediskusjonene. Her er også mange andre interessante temaer som vi tar med oss inn i arbeidet med utlysningsprogram for parallelloppdrag.

B y L a b B E R G E N

BERGEN
KOMMUNE